

درس دوازدهم

قلمرو زبانی

- ۱- با توجه به قسمت‌های مشخص شده در موارد زیر، کدام مورد نقش دستوری متفاوتی دارد؟
- الف) تن بی‌سرت را که خواهد گریست؟
- ب) همی رنجه داری تن خویش را
- ج) زمانه مرا پتک ترگ تو کرد
- د) چو نازش به اسپ گرانمایه دید

طراح: مرضیه سالار بوسعدی - شهرستان مه ولات - خراسان رضوی

- ۲- در کدام یک از موارد زیر افعال تماماً غیراسنادی هستند؟
- الف) به گرز گران دست برد اشکبوس / زمین آهنین شد سپهر آبنوس
- ب) کشانی هم اندر زمان جان بداد / چنان شد که گفתי ز مادر نژاد
- ج) بشد تیز رهام با خود و گبر / همی گرد رزم اندر آمد به ابر
- د) هیچ کدام

طراح: مرضیه سالار بوسعدی - شهرستان مه ولات - خراسان رضوی

- ۳- نقش دستوری قسمت‌های مشخص شده در کدام مورد به درستی نیامده است؟
- الف) بر آویخت رهام با اشکبوس / برآمد ز هر دو سپه بوق و کوس = متمم
- ب) تو قلب سپه را به آیین بدار / من اکنون پیاده کنم کارزار = مفعول
- ج) کمان را به زه کرد زود اشکبوس / تنی لرزلرزان و رخ سندروس = قید
- د) بزد بر بر و سینۀ اشکبوس / سپهر آن زمان دست او داد بوس = مضاف‌الیه

طراح: مرضیه سالار بوسعدی - شهرستان مه ولات - خراسان رضوی

قلمرو ادبی

- ۴- از کمانک روبه‌رو برای هر کدام از ابیات زیر یک آرایه مناسب انتخاب کنید. (جناس همسان/ تشبیه/ جناس ناهمسان/ مراعات نظیر)
- الف) پیاده ندیدی که جنگ آورد / سر سرکشان زیر سنگ آورد
- ب) یکی تیر الماس پیکان چو آب / نهاده بر او چار پر عقاب

ج) همه تیغ و گرز و کمند آورید / به ایرانیان تنگ و بند آورید

د) یکی تیر زد بر بر اسپ اوی / که اسپ اندر آمد ز بالا به روی

طراح: هادی کرمی - استان همدان

۵- هریک از قسمت‌های مشخص شده در ابیات زیر بیانگر کدام آرایه ادبی است؟

الف) کشانی بدو گفت بی‌بارگی / به کشتن دهی سر به یکبارگی

ب) کشانی هم اندر زمان جان بداد / چنان شد که گفتم ز مادر نژاد

ج) نماد ایچ با روی خورشید رنگ / به جوش آمده خاک بر کوه و سنگ

د) همه تیغ و ساعد ز خون بود لعل / خروشان دل خاک در زیر نعل

طراح: مرضیه سالار بوسعدی - شهرستان مه ولات - خراسان رضوی

۶- ابیات زیر را از نظر آرایه «جناس تام» بررسی کنید.

الف) بزد بر بر و سینه اشکبوس / سپهر آن زمان دست او داد بوس

ب) یکی تیر زد بر بر اسپ اوی / که اسپ اندر آمد ز بالا به روی

طراح: مرضیه سالار بوسعدی - شهرستان مه ولات - خراسان رضوی

قلمرو فکری

۷- ابیات زیر را به نثر روان بنویسید.

الف) تهمتن چنین داد پاسخ که نام / چه پرسى كزین پس نبینی تو کام

ب) چو نازش به اسپ گرانمایه دید / کمان را به زه کرد و اندر کشید

ج) هم اکنون تو را ای نبرده سوار / پیاده بیاموزمت کارزار

د) تهمتن برآشفت و با طوس گفت / که رهام را جام باده است جفت

طراح: مرضیه سالار بوسعدی - شهرستان مه ولات - خراسان رضوی

۸- مفهوم مشترک ابیات زیر چیست؟

الف) بیامد که جوید ز ایران نبرد / سر هم نبرد اندر آرد به گرد

ب) مرا مادرم نام مرگ تو کرد/ زمانه مرا پتک ترگ تو کرد
طراح: مرضیه سالار بوسعدی - شهرستان مه ولات - خراسان رضوی

۹- ویژگی «خرق عادت» در کدام گزینه است؟

الف) یکی تیر الماس پیکان چو آب/ نهاده بر او چار پر عقاب
 ب) تهمت بر آشفته و با طوس گفت / که رهام را جام باده است جفت
 ج) نمائد ایچ با روی خورشید رنگ/ به جوش آمده خاک بر کوه و سنگ
 د) خروشید کای مرد رزم آزمای/ هموردت آمد مشو باز جای
طراح: مرضیه سالار بوسعدی - شهرستان مه ولات - خراسان رضوی

۱۰- در درس رستم و اشکبوس، قهرمانان داستان چگونه و با چه ویژگی‌هایی توصیف شده‌اند؟

طراح: مرضیه سالار بوسعدی - شهرستان مه ولات - خراسان رضوی

پاسخنامه

۱- گزینه د/ گرانمایه صفت است و مابقی مضاف‌الیه

۲- گزینه ج (شد در معنای رفتن است)

۳- گزینه ب (سپه مضاف‌الیه برای قلب است)

۴- الف: ناهمساز جنگ/ سنگ ب: تشبیه ج: جناس همسان بر / بر د: مراعات نظیر (تیغ - گرز - بند - کمند - تنگ)

۵- الف مجاز/ ب کنایه/ ج اغراق/ د استعاره

۶- بر اول در هر دو مورد به معنای روی و بر دوم در هر دو گزینه به معنای پهلو است.

۷- الف) رستم چنین به اشکبوس پاسخ داد که چرا نام من را می‌پرسی. بلکه دیگر مهلت چندانی نداری که به آرزوی خودت که کشتن من است برسی.

ب) زمانی که فخر و غرور اشکبوس را به اسب خود دید کمان را برای پرتاب آماده کرد و آن را کشید.

ج) هم اکنون به تو ای سوارکار پیاده جنگیدن را آموزش می‌دهم.

د) رستم خشمگین شد و به طوس گفت: که رهام اهل باده و می‌خواری است و مناسب جنگ نیست.

۸- هر دو بیت به دشمن ستیزی مبارزان در میدان جنگ اشاره دارند.

۹- ج

mydars

اپلیکیشن آموزشی مای درس

۱۰- روحیهٔ جنگاوری داشتن، وطن دوست و غیرتمند بودن، شجاعت و دلاوری، مهارت داشتن در جنگ، دشمن

ستیزی

طراح: مرضیه سالاربوسعدی - شهرستان مه ولات - خراسان رضوی